

شماره: ۹۹۵۰/۱۴۰۹۱۹۲

تاریخ: ۱۴۰۱/۰۹/۰۶

زمان: ۱۳:۲۰:۳۱

پیوست: دارد

دفتر نمایندگی وزارت امور خارجه در استان خراسان رضوی - مشهد

بسمه تعالی

جناب آقای چمنندی

معاون محترم هماهنگی امور اقتصادی استانداری خراسان رضوی

موضوع: گزارش فرصت ها و چالش های همکاری ایران و افغانستان در حوزه های کشاورزی، باغداری و

دامپروری

با سلام و احترام

به پیوست گزارش تهیه شده در سفارت کشورمان در کابل با عنوان "فرصت ها و چالش های همکاری ایران و افغانستان در حوزه های کشاورزی، باغداری و دامپروری" جهت ملاحظه و بهره برداری ارسال می گردد.

محمد بهشتی منفرد

مشاور وزیر و رئیس نمایندگی

رونوشت :

جناب آقای قنبری سرپرست محترم سازمان جهاد کشاورزی استان خراسان رضوی

جناب آقای رجیبی رئیس محترم سازمان صنعت، معدن و تجارت استان خراسان رضوی

جناب آقای شافعی رئیس محترم اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان خراسان رضوی

جناب آقای موسوی دستیار وزیر و مدیرکل محترم آسیای جنوبی

جناب آقای چگنی مدیر کل محترم دفتر دیپلماسی اقتصاد مقاومتی

دفتر هماهنگی های اقتصادی

جناب آقای امینیان جزی سفیر محترم جمهوری اسلامی ایران در کابل

جناب آقای صدیقی فر سرکنسول محترم جمهوری اسلامی ایران - هرات

فرصتها و چالشها در همکاریهای ایران و افغانستان

در حوزه های کشاورزی، باغداری و دامپروری

الف - مقدمه:

کشاورزی، باغداری و دامپروری اصلی ترین و کلیدی ترین بخش اقتصادی افغانستان است. ۸۰-۷۰٪ مردم افغانستان در این بخش فعالیت می کنند و عمده درآمد ملی افغانستان از این بخش می باشد. ۳۱٪ درآمد ناخالص ملی این کشور از محصولات کشاورزی بدست می آید و بخش اعظم صادرات افغانستان نیز محصولات زراعتی و دامی است.

ب - فهرست موافقتنامه های ایران و افغانستان در حوزه های کشاورزی و دامپروری:

- یادداشت تفاهم همکاریهای دامپزشکی فی مابین سازمان دامپزشکی ایران و افغانستان (۱۳۷۵)
- یادداشت تفاهم همکاری میان وزارت جهاد کشاورزی و وزارت انکشاف دهات افغانستان (در بخش عمران روستائی) اسفند ۱۳۸۰
- موافقتنامه همکاریهای قرنطینه گیاهی و حفظ نباتات (۱۳۸۵)
- موافقتنامه همکاری بهداشت دام و دامپزشکی (۱۳۸۶)
- تفاهم نامه همکاری دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری با دانشگاه جامی هرات
- تاکنون ۵ قلم کالای کشاورزی افغانستانی (دو نوع زیره، انواع ارزن و کنجد) مشمول تعرفه ترجیحی یکجانبه بنفع افغانستان در گمرکات ایرانی شده است علاوه بر آن ایران در زمان جمهوریت کمک زیادی به ترویج کشت زعفران در افغانستان نمود که این موضوع کمک زیادی به درآمد ملی افغانستان کرد.

ج - موانع و مشکلات عمومی فعالیت در بخش کشاورزی افغانستان:

- افغانستان در تمامی بخشهای کشاورزی، باغداری و دامپروری نیازمند کمک، مخصوصا کمکهای یکجانبه و بلاعوض است لذا در صورت انجام هرگونه سرمایه گذاری در این بخش ها لزوما نباید انتظار بازدهی و نتیجه بخشی در کوتاه و میان مدت داشت چنانکه لازم است در صورت انجام هرگونه سرمایه گذاری بلندمدت در افغانستان حتما ساز و کار تضمین حفظ اصل سرمایه و سود آن لحاظ شود.
- تدوام ناامنی در افغانستان و فقدان چشم انداز ثبات در این کشور.
- مخاطرات بالا و نبود امنیت سرمایه گذاری خارجی در افغانستان. بهتر است هر گونه سرمایه گذاری در هر بخش اقتصادی افغانستان از طریق سرمایه های اتباع افغانستان صورت پذیرد.
- مشکلات ناشی از تغییرات اقلیمی ، خشکسالی های طولانی مدت ، کم آبی و سیل های ویرانگر
- فقدان امکانات و تجهیزات مدرن زراعتی مثل ماشین های کشاورزی؛
- در دسترس نبودن بذرهای اصلاح شده و مشکلات ناشی از تولید بذرهای مناسب
- نبود کودهای شیمیائی و سموم مناسب برای کشاورزی و باغداری؛
- فقدان واکسن ، داروها و مکمل مناسب برای دامپزشکی و نبود نیروی متخصص دامپزشکی،
- ناآگاهی دهقانان افغانستانی از روش های مؤثر و کارآمد درعرصه زراعت بخاطر فقدان آموزش و ترویج کشاورزی، نا آگاهی دهقانان افغانی از فناوری ها و تحولات جدید در امور کشاورزی و باغداری و دامپروری، فقدان دانش ، تجربه و امکانات لازم برای مبارزه با آفات گیاهی.
- کمبود سردخانه در افغانستان بخاطر کمبود برق،
- فقدان تنوع محصولات کشاورزی و باغداری در افغانستان.
- سهم بسیار بالای کشت و تولید محصولات افیونی و مواد مخدر در اقتصاد افغانستان. این کشور با کشت بیشترین مقدار خشخاش جهان، بزرگترین تولیدکننده تریاک در دنیاست. بر اساس گزارش UNODC

سهم اقتصاد مواد افیونی در اقتصاد افغانستان در سال ۲۰۲۱ شاید به حدود ۱۵٪ تولید ناخالص ملی این کشور برسد. بر اساس برخی گزارشات رسانه ای سهم یاد شده در سالهای قبل حتی به ۳۵٪ تولید ناخالص ملی هم رسیده بود.

- پایین بودن قیمت محصولات کشاورزی و باغداری افغانستان، مشکلات صادرات این محصولات، فقدان صنایع تبدیلی، نبود امکانات نگهداری همچون سردخانه (به دلیل نبود برق) و فقدان بسته بندی.

- فقدان زیرساختهای حمل و نقل جاده ای و ریلی در افغانستان برای صادرات محصولات کشاورزی و دامداری این کشور.

د- مشکلات خاص همکاری ایران با افغانستان در بخش کشاورزی:

- انتظار جانب افغانستانی از ایران برای دریافت کمکهای بلاعوض در تمامی زمینه ها .

- ملاحظات مربوط به حوضه های آبریز مشترک ایران و افغانستان که مساحتی بیشتر از ۳ استان افغانستانی هم مرز با ایران را در بر می گیرد.

- حساسیتهای ویژه پاکستان نسبت به هرگونه فعالیت کشاورزی خارجی در حوضه های آبریز مشترک افغانستان و پاکستان بطوریکه ترور و قتل ناکامورا تبعه ژاپن که موفق به تحول کشاورزی در ولایت ننگرهار افغانستان شده بود به دلیل حساسیت پاکستانی ها در موضوع یاد شده بوده است.

- تمایل افغانه در بکارگیری هر نوع مزیت این کشور نظیر آب یا محصولات کشاورزی راهبردی به عنوان ابزار اعمال فشار علیه همسایگان.

- تجربه نامطلوب کمک ایران به افغانستان در کشت زعفران.

- به مصلحت نبودن انتقال فناوری های حساس به افغانستان در بخشهای کشاورزی، دامپروری و مرغداری نظیر کشت زعفران، فناوری تخم جوجه نژاد آراین و غیره.

- در حالی که وزارت جهاد کشاورزی واردات پنبه از افغانستان بخاطر عارضه کرم سرخ و فقدان امکانات سم زدائی از پنبه در افغانستان را ممنوع کرده است ولی بخش خصوصی ایرانی با ادعای انجام سم زدائی کرم سرخ از

پنبه افغانستانی، بر خلاف مصوبات وزارت جهاد کشاورزی اقدام به واردات پنبه از افغانستان می کند. لازم است در صورت لزوم واردات پنبه از افغانستان حتما نسبت به استاندارد بودن مواد و فرایند سم زدائی از پنبه افغانستانی توسط بخش خصوصی اطمینان حاصل شود.

- فوری ترین مشکل در همکاری های ایران و افغانستان فقدان قرنطینه گیاهی و دامی در داخل افغانستان و در مرز بخاطر فقدان کارشناس و آزمایشگاه قرنطینه گیاهی و جانوری در افغانستان است که در این زمینه افغانستان نیازمند کمکهای فوری ایران است. لازم است آزمایشگاه های قرنطینه گیاهی و جانوری در مرز افغانستان با ایران بازسازی و تجهیز بشود.

ه- زمینه های بالفعل همکاری ایران و افغانستان در حوزه های کشاورزی، دامپروری و باغداری:

- لزوم کمک ایران به افغانستان در مقوله کشت جایگزین در صورت تعهد و پایبندی عملی حکومت طالبان در مبارزه با کشت و تولید مواد مخدر در افغانستان. تعیین محصول کشت جایگزین بر عهده وزارت تخصصی ذیربط در کشورمان است.

- بررسی زمینه های کمک به افغانستان در مقوله ترویج و آموزش کشاورزی (فرضا در قالب آموزش های کوتاه مدت یا اعطای بورسیه به دانشجویان افغانی که ضمانت کافی برای بازگشت ایشان به افغانستان وجود داشته باشد) . تخصیص تعداد بیشتری بورسیه به دانشجویان افغانی در رشته های کشاورزی و باغداری. آموزش تعاونی در بخش کشاورزی، آموزش استفاده از ماشین آلات ساده کشاورزی مثل تراکتور و آموزش های کردانی دامپزشکی و ترویج کشاورزی از جمله زمینه های انتقال تجربه ایرانی به افغانستان است. **پیشنهاد می شود در این خصوص همچنین در مورد کشت جایگزین از امکانات مالی نهادهای بین المللی مثل ارگانهای سازمان ملل متحد یا آژانس های توسعه ای خارجی مثل جایکا یا اروپا استفاده بشود.**

- در مورد کشت فراسرزمینی لازم است از انجام این کار در مساحت گسترده حوضه آبریز مشترک ایران و افغانستان (هیرمند و هریرود) پرهیز شود. در مورد حوضه آبریز مشترک افغانستان و پاکستان هم لازم است جنبه های احتیاطی لازم نظیر حفظ جان اتباع ایرانی و افغانی فعال در بخش کشاورزی در این حوضه آبریزی در نظر گرفته شود. بهترین مکان برای کشت فراسرزمینی در افغانستان حوضه آبریز شمال افغانستان مخصوصا

حوضه آبی آمودریا و در پروژه ای مثل قوش تپه است. مشکل این بخش از افغانستان عبارت است از فقدان زیر ساختهای حمل و نقل جاده ای و ریلی برای انتقال محصولات به ایران است که راه حل آن در احداث جاده های اتصال هرات به مرز افغانستان با ازبکستان نهفته است.

- بررسی زمینه های خرید گوشت گرم از افغانستان.

- با نظر داشت صرفه اقتصادی واردات برخی محصولات کشاورزی و باغداری از افغانستان به استانهای ایرانی همجوار با افغانستان در برخی فصول از سال (نظیر انار، سیب زمینی و غیره) پیشنهاد می شود در قالب توافقات استانی نوعی تفاهم نامه تعرفه فصلی جهت ایجاد تسهیل در واردات مقدار محدودی از این محصولات کشاورزی و باغداری از افغانستان به ایران منعقد گردد.

- بررسی زمینه های کمک به افغانستان در پرورش ماهی بدون انتقال فناوری های حساس در این زمینه به افغانستان.

- کمک به افغانستان در زمینه آموزش و ایجاد انواع آبیاری قطره ای و تحت فشار.

- فروش بذر اصلاح شده، واکسن، دارو و مکمل های دامی، سموم و آفت کش های کشاورزی و کود شیمیائی به افغانستان.

- بررسی زمینه های واردات پوست و پشم خام و فرآوری شده از افغانستان.

- ایفای نقش بیشتر ایران و اعطای هر چه بیشتر تسهیلات در ترانزیت صادرات محصولات کشاورزی ، باغداری و دامداری افغانستان از قلمرو ایران به نقاط مختلف دنیا.

- کمک ایران به افغانستان در احداث مجتمع های کشت و صنعت، صنایع تبدیلی ، بسته بندی، دامداری مدرن، کشت گلخانه ای، پرورش حیوانات از گاو و گوسفند تا بوقلمون و شترمرغ، پرورش ماهی، آموزش، فروش تجهیزات.

- تدوین برنامه همکاری با افغانستان در حوزه داروهای گیاهی و اعطای تسهیلات به افغانستان در این زمینه.

- تهاتر محصولات کشاورزی افغانستانی از جمله پنبه، ذرت، دانه سویا، دانه آفتابگردان، گندم و چغندر قند در مقابل کالاهای و خدمات ایرانی مثل مواد سوختی و برق البته به شرط رفع مشکلات مرتبط با قرنطینه گیاهی محصولات کشاورزی وارداتی از افغانستان.

- اعطای تسهیلات ویژه به تجار و کارآفرینان افغانی جهت شرکت در نمایشگاه ها و رویدادهای کشاورزی و دامپروری ایران.

تهیه و تنظیم: سید قاسم ذاکری / رایزن یکم

سفارت جمهوری اسلامی ایران - کابل آبان ۱۴۰۱